

ВІДДІЛ ОСВІТИ І НАУКИ
НІКОПОЛЬСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

**ЕКОЛОГІЧНИЙ ТУРНІР ЗНАВЦІВ ПРИРОДИ
«КВІТКОВЕ ПОЛЕ»**

РОСЛИНИ. ОХОРОНА РОСЛИН

ЯДС

2 КЛАС

**Вчитель початкових класів
Нікопольська гімназія №22 НМР
Наливайко Наталія Вікторівна**

2025 рік

Тема: **Рослини. Охорона рослин.**

Мета: поглибити, узагальнити знання дітей про рослини, про значення рослин у природі, цінність рослин для людей, розвивати спостережливість, уміння аналізувати, робити висновки, виховувати почуття краси, любові до природи.

Обладнання: відеоматеріал, виставка книжок, емблеми, карта України, малюнки дітей, предметні малюнки, ілюстрації.

ХІД УРОКУ

I. Організація класу.

Пролунав дзвінок,
Починається урок.
Працюватимо старанно,
Щоб почути у кінці
Що у нашім 3 – м класі
Діти просто молодці!

— Привітайте гостей, що до нас завітали!

Щоб урок пройшов не марно,
Треба сісти рівно, гарно
І виконувати те, про що мова зараз йде.

Виступ синоптика:

Сьогодні за вікном сонячно, тихо, морозно. Температура повітря – 2 градуси морозу.

— А у нас в класі тепло, сонячно, затишно і привітно; панує атмосфера співпраці.

II. Повідомлення теми і мети уроку.

— Мабуть не знайдеться в світі і такої людини, яка б не любила природу. Одні милуються барвами осіннього лісу, інші обожнюють високі гори та бурхливі ріки. Погіршення екологічної ситуації примушує нас вивчати і оберігати природні багатства. Природа, як поранений птах, просить допомоги:

Голос Землі: Люди! Зупиніться! Подумайте! Не спустошуйте Землю! Чи ж не я вас породила, чи не я вам сили даю? Викохую для вас кожен кущик, кожную квіточку. За що раните мене, чом не шануєте? Не брудніть мене, не засмічуйте мене, бо я – ваша мати, і хто ви без мене?

— Як бачимо, людина може багато. Та вона не тільки руйнівник природи, вона може стати її садівником, і з цього квіткового поля пересадити ці квіти собі на галявину.

Урок – незвичайний, урок – змагання: **екологічний турнір знавців природи «Квіткове поле»**, де ви зможете показати свої знання природи.

Адже любити природу – це означає вивчати її, спостерігати і знати.

Пам'ятайте: Все живе на Землі, має одну колиску, ім'я якій – Природа.

Ви вже об'єдналися у команди за бажання за допомогою квіточок різного кольору. Не забувайте правила роботи в групі.

1 команда **«Мудрики»;**

2 команда **«Всезнайки»;**

3 команда **«Чомучки»;**

«Очікування».

- Що ви очікуєте від сьогоднішнього уроку?
- Підсумовуючи ваші очікування, зрозуміло, що мова буде йти про зелене чудо Землі - про рослини; різноманітність, значення, охорону рослин.
- Я очікую від вас правильних, гарних відповідей, злагодженої роботи в групах, щоб назбирати багато квіточок, перемогти і прочитати зашифроване слово.
- Пропоную познайомитися із завданням, які очікують на вас сьогодні:

Екологічний турнір знавців природи.

- Вправа «Очікування».
- Мозковий штурм.
- Конкурс «Аукціон».
- Конкурс «Хочеш вір, а ні - перевір...»
- Конкурс «Що зайве? Чому»
- Конкурс капітанів «Хто вміє слухати?», «Істотне – неістотне»
- Конкурс «Хто швидше виконає тест»
- Конкурс «Домашнє завдання» Хвилинка – цікавинка
- Загадка природи.
- Танцювальний конкурс
- Гра «Передбачення». Складання асоціативного куща.
- Конкурс «Буду я природі другом».
- Гра «Заборонні знаки».
- Конкурс художників.
- Тестова робота.

III. Актуалізація опорних знань.

Мозковий штурм.

- Що таке природа?
- Що належить до неживої природи?
- Що належить до живої природи?
- На які царства вчені поділили живі організми?
- З яких частин складається рослина?
- Що таке дерево? Кущ? Трав'яниста рослина?
- Які дерева і кущі називаються листяними?
- Які дереві і кущі називаються хвойними?

IV. Основна частина.

1. Конкурс «Аукціон».

Один із членів команди називає рослини по черзі, хто останній називає – той і перемагає. (*Троянда – Дуб – Береза...*)

2. Конкурс «Хочеш вір, а ні - перевір...».

«Народні провісники» розкажуть народні прикмети, інші члени команди – повинні запам'ятати:

- *Листя на деревах повертається верхнім боком донизу – на дощ.*
- *У саду чи в лузі дуже запахи квіти – без дощу не обійдеться.*
- *Малина вродила рясно – зима буде холодна.*
- *Листя з дерев не все опало – чекай сурової зими.*
- *Багато горіхів – багато снігу.*
- *Багато ягід – холодна зима.*
- *Калина рано зачервоніла – зима буде рання і люта.*

3. Конкурс «Що зайве? Чому?».

На дощі малюнки для кожної команди:

дерево – рослина – сонце
береза – дуб – ялина
морква – капуста – помідори

Знайти зайву рослині і довести чому.

4. Конкурс капітанів «Хто вміє слухати».

Капітан кожної команди отримує текст і визначає, якої істотної ознаки не вистачає. Хто швидше?

1 команда: товсте, дерев'янисте стебло (стовбур);

2 команда: кілька дерев'янистих стебел, але значно тонших;

3 команда: м'яке соковите стебло.

5. Конкурс «Домашнє завдання».

Хвилинка – цікавинка.

Кожна з команд одержала завдання – знайти цікаве повідомлення про рослини: «Дивовижне в рослинному світі».

1 команда «Мудрики».

Виступ журналістів:

- Цікаві **динамітні дерева** ростуть у Мексиці. Їхні плоди, розміром з великий гарбуз, у певний час вибухають, розкидаючи на всі боки гостре насіння.
- В Індії є така рослина **калірканда**, з'ївши один-два листочки, людина відчуває ситість протягом тижня.
- У тропічних лісах Індонезії росте дерево **кепел**, плоди якого такі духмяні, що навіть тіло людини, яка покуштувала його, пахне фіалками.
- Є така трава, яка вищі і міцніша деяких дерев. З її стебел роблять вудочки, лижні палиці. Це **бамбук**. Він є найвищою у світі травою.
- У Південно-Західній Азії є рослина, яка називається **квіткою сміху**. Її насіння, розміром з горошину, здатне викликати у людини сміх протягом 30-35 хв., після цього людина засинає.
- Найстарішим деревом в Україні є **дуб** в Рівненській обл. Йому 1300 років. У заповіднику Хортиця росте 800 – літній дуб. Рекордсменом по висоті є **модрина європейська** – 54 м.
  - Цей матеріал ви можете знайти і прочитати у цих книжках, представлений на нашій виставці.

Виставка книжок.

6. Конкурс «Загадки природи».

7. Танцювальний конкурс (фізкультхвилинка).

Настала хвилина відпочинку. Квіточки, які ви сьогодні назбирали, ожили і утворили танок.

- Звучить музика і дівчата танцюють **«Вальс квітів»**

Дівчата-квіточки розповідають вірші:

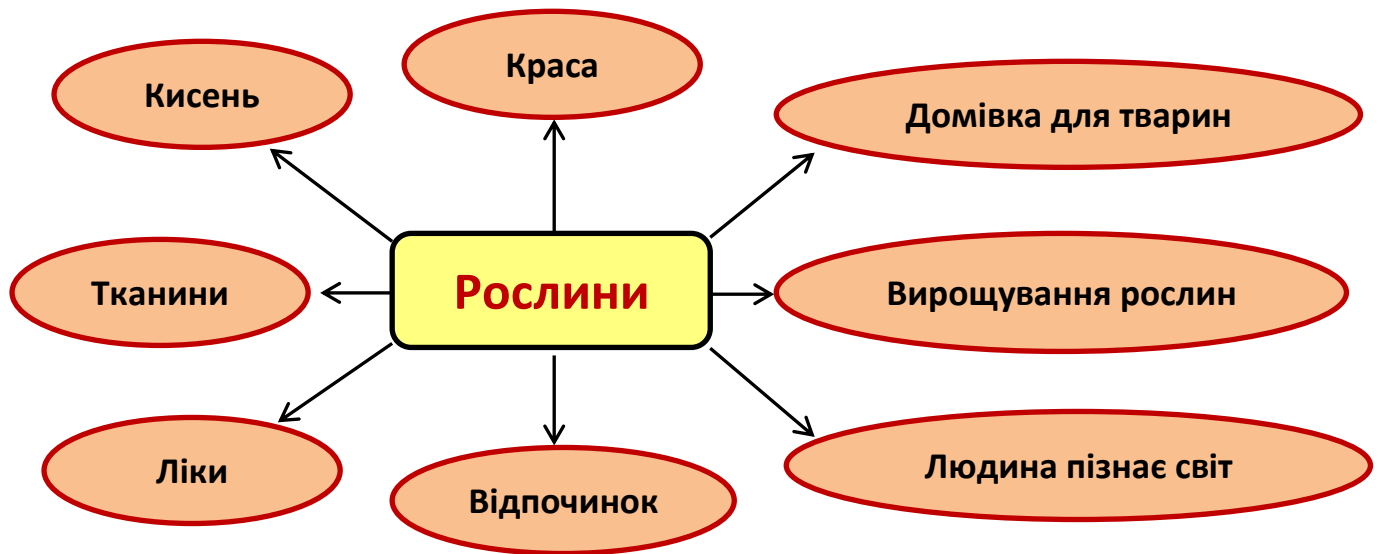
- В червону книгу ми занесли
світ неповторний та чудесний.
Що поступово вимирає.
Давно рятунок в нас благає.
- Невже в майбутньому на світі,
Не будуть квітнуть дивні квіти?
Конвалії й фіалки ніжні
І вісник березня – підсніжник.
- Невже ми більше не побачим
Як сон-трава россою плаче.
Троянда степу, квітка мрій
Жар-цвітом Землю не зігріє

Разом: Ми всі – господарі природи,
Тож збережемо її вроду.

- Квіти прохають допомоги! А що ж відбудеться, якщо ми не збережемо красу природи? Уявимо, що буде, якщо не стане рослин на Землі?

8. Гра «Передбачення».

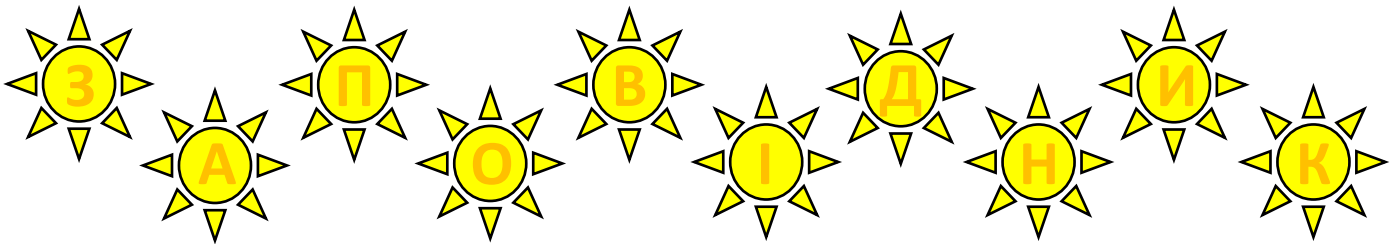
Складання асоціативного куща.

- Який висновок можна зробити?

9. Конкурс «Буду я природі другом».

- Яке слово заховалося за сонечками?

- Про це та інше нам розкажуть екологи. **Екологія – це природнича наука.** Вперше це слово виникло у 1866р. Запропонував німецький вчений Гегель.

Виступ екологів:

1 команда: Природоохоронні заклади України.

2 команда: Заповідники України.

3 команда: Червона книга України. Рослини занесені до Червоної книги.

- До природоохоронних закладів України входять:
  - заповідники;
  - національні парки;
  - заказники;
  - дендрологічні парки;
  - зоологічні парки;
  - заповідні урочища.
- На території України є 17 заповідників, 2 з них створено у 1996р.
- Заповідник **Асканія-Нова** знаходиться в Херсонській області. **Багато тюльпанів Шренка, ковилу, катрану татарського.**
- Заповідник **Медобори** знаходиться в Тернопільській області. Йому 14 років, він молодший. Рослини: **граб, липа, ясен, реліктовий дуб.**
Луганському заповіднику 36 років. Рослини: **півонія, ковила, тюльпан Шренка.**

- У заповідниках охороняють тварини і рослини, яких в природі залишилося дуже мало. Усі вони занесені до **Червоної книги України: сон великий, вовчі ягоди запашні, зозулинець шоломоносний, водяний горіх плаваючий.**

10. Гра «Заборонні знаки»

Складання правил поведінки в природі.

Екологи розповіли як держава намагається зберегти природу. А як ми можемо зберегти нашу природу?

Правила поведінки в природі:

- ✓ *Не розпалюйте багаття!*
- ✓ *Не ламайте дерев і кущів!*
- ✓ *Не рвіть квітів!*
- ✓ *Не руйнуйте гнізд!*
- ✓ *Не кричіть!*
- ✓ *Не залишайте сміття!*
- ✓ *Не руйнуйте мурашників!*
- ✓ *Не ламайте грибів, навіть неїстівних!*

11.Тестова робота

12. Конкурс художників. Гра «Сплети віночок»

- Кожна команда збрала багато квітів.
- Що це за квіти? (Рідкісні, занесені до Червоної книги України).
- Які квіти ви впізнали? (*Конвалія, фіалка запашна, пролісок звичайний, сон-трава, нарцис вузьколистий, підсніжник звичайний*).

Капітан із помічником кожної команди прикріплюють квіточки до віночка, який сплетений із незвичайних квітів.

13. Нагородження команди – переможця.

*Як хочеться, щоб кожен зрозумів це,
Як хочеться, щоб знали це усі
Щоб кожен зірваний листочок
І без потреби знівечена гілка –
Це вплив черстої, жорстокої душі.*

Природа – це джерело доброти. Творить добро, садить ліси, Очищайте дерева і ріки, любіть свою Землю і вона вам відповість **Любов'ю**.

V. Підсумок уроку.

- Чи справдилися ваші очікування?
- Про що говорили на уроці? Що запам'ятали?
- Який висновок можна зробити? (**Так, рослини – це зелене чудо Землі і якби їх не було, то не було б і життя. Тому їх треба охороняти**).

VI. Домашнє завдання.

У двох варіантах за бажанням:

- I. **Варіант:** Читати статтю «Охорона рослин», відповідати на питання.
- II. **Варіант:** Скласти лист-скаргу від лісників «Звертання лісників»
(творче завдання)